

The External Quality Assessment Schemes in Clinical Immunology : EQAI
โครงการประเมินคุณภาพห้องปฏิบัติการภูมิคุ้มกันวิทยาโดยองค์กรภายนอก

Department of Clinical Microbiology and Applied Technology, Faculty of Medical Technology, Mahidol University, Bangkok, Thailand 10700
ภาควิชาจุลชีววิทยาคลินิกและเทคโนโลยีประยุกต์ คณะเทคโนโลยีการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ 2 ถนนจรัญหลัง แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700
Tel. 080-982-5570 Fax. 0-2412-4110 โทรศัพท์ 080-982-5570 โทรสาร 0-2412-4110

รายงานประจำปี

โครงการประเมินคุณภาพห้องปฏิบัติการภูมิคุ้มกันวิทยาโดยองค์กรภายนอก
The External Quality Assessment Scheme in Clinical Immunology

Syphilis Serology

2020

รายงานออก ณ วันที่ 30 ธันวาคม 2563

รายงานโดย ผู้ประสานแผน: รองศาสตราจารย์ ดร. พัชนี ชูทอง

The External Quality Assessment Schemes in Clinical Immunology : EQAI โครงการประเมินคุณภาพห้องปฏิบัติการภูมิคุ้มกันวิทยาโดยองค์กรภายนอก

Department of Clinical Microbiology and Applied Technology, Faculty of Medical Technology, Mahidol University, Bangkok, Thailand 10700
ภาควิชาจุลชีววิทยาคลินิกและเทคโนโลยีประยุกต์ คณะเทคโนโลยีการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ 2 ถนนวิภาวดี แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700
Tel. 080-982-5570 Fax. 0-2412-4110 โทรศัพท์ 080-982-5570 โทรสาร 0-2412-4110

ANNUAL REPORT (Year 2020)

The External Quality Assessment Scheme in Clinical Immunology: Syphilis Serology

1. สรุปผลการดำเนินงาน

1.1. การเข้าร่วมการทดสอบความชำนาญ

การดำเนินโครงการประเมินคุณภาพห้องปฏิบัติการภูมิคุ้มกันวิทยาโดยองค์กรภายนอก: ซิฟิลิสซีโรโลยี ประจำปี 2020 โดยเริ่มจากเดือนมกราคม 2020 - ธันวาคม 2020 มีห้องปฏิบัติการทั้งของภาครัฐและเอกชน เข้าร่วมโครงการจำนวน 280 แห่ง ในแต่ละรอบ มีห้องปฏิบัติการที่ส่งผลกลับมา 247-270 แห่ง (ร้อยละ 88.2 - 96.4) ทั้งนี้มีสมาชิกที่ไม่ได้ส่งผลการทดสอบกลับมาเพื่อรับผลการประเมินรอบละ 10-28 แห่ง และมีบางห้องปฏิบัติการส่งผลการทดสอบไม่ครบทั้ง 4 รอบ และในแต่ละรอบพบว่าห้องปฏิบัติการที่ทำการทดสอบไม่ครบทั้ง 4 ตัวอย่าง นอกเหนือจากนี้ยังมีบางห้องปฏิบัติการที่ทำการทดสอบมากกว่าหนึ่งวิธีในการทดสอบทั้ง treponemal test และ non-treponemal test

1.2. รายละเอียดชุดตัวอย่าง

ตัวอย่างตรวจที่ใช้ในรอบปีนี้เป็นซีรัมมนุษย์ที่เตรียมมาจากพลาสมา โดยโครงการฯ ได้จัดส่งตัวอย่างตรวจไปให้สมาชิก 4 ครั้ง (SE 01-20-1 ถึง SE 01-20-4) ครั้งละ 4 ตัวอย่างรวมทั้งหมดจำนวน 16 ตัวอย่างตรวจ ในการวิเคราะห์คุณภาพการทำการทดสอบของรอบปีนี้ โครงการฯ ได้นำผลการทดสอบของสมาชิกรายงานใช้ในการประเมินโดยการกำหนดค่า assigned value จากค่าห้องของการรายงานผลของห้องปฏิบัติการสมาชิกร้อยละ 80 ในกรณีผลการทดสอบของห้องปฏิบัติการที่ใช้วิธีการอ่านผลการทดสอบแบบเชิงคุณภาพ (การทดสอบ treponemal test) กรณีผลการทดสอบของห้องปฏิบัติการที่ใช้วิธีการอ่านผลการทดสอบแบบกึ่งปริมาณ (การทดสอบ non-treponemal test) จะได้จากค่ากลางของค่าไต่เตอร์ที่มีจำนวนห้องปฏิบัติการสมาชิกรายงานสูงสุดช่วง 3 ไต่เตอร์ โดยในรอบปีนี้การทดสอบแบบเชิงคุณภาพ สามารถกำหนดค่า assigned value ได้จำนวน 15 ตัวอย่าง และการทดสอบแบบกึ่งปริมาณสามารถกำหนดค่า assigned value ได้จำนวน 13 ตัวอย่าง

2. รายละเอียดผลการทดสอบของสมาชิก

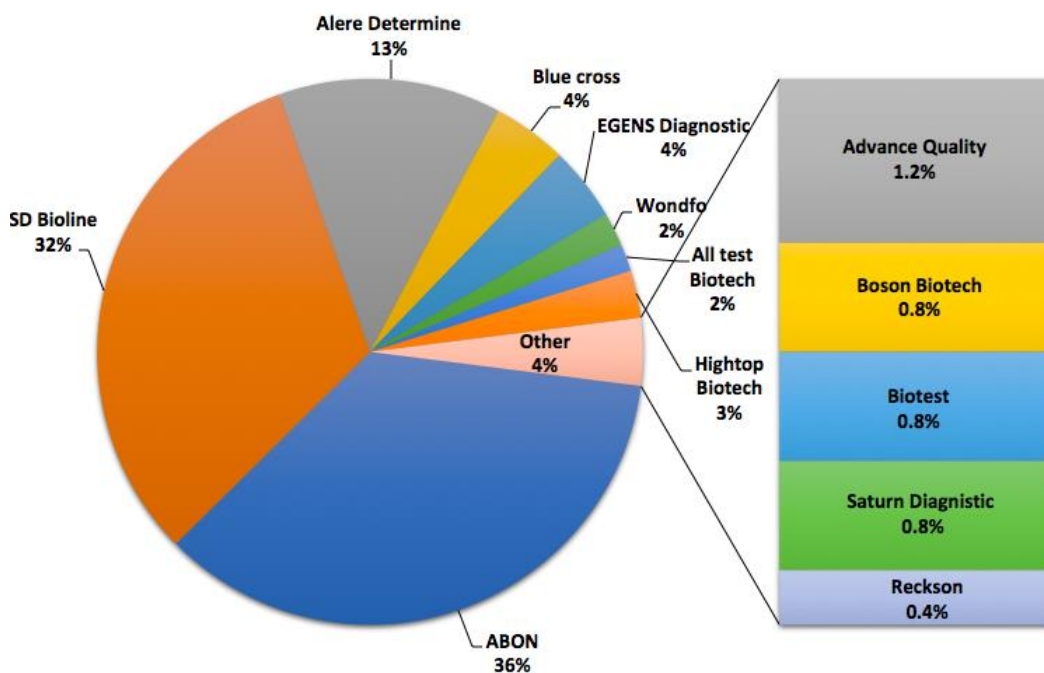
การทดสอบ non-treponemal test จากห้องปฏิบัติการที่ส่งผลกลับมาจำนวน 220-237 แห่ง มีสมาชิกจำนวน 214-234 แห่ง (ร้อยละ 97.3-98.7) ใช้การทดสอบ RPR card test และมีสมาชิกจำนวน 3-6 แห่ง (ร้อยละ 1.26-2.73) ใช้การทดสอบ VDRL slide flocculation test ทั้งนี้มีห้องปฏิบัติการจำนวน 3 แห่งที่ทำการทดสอบโดยใช้ 2 วิธี โดยบางห้องปฏิบัติการมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการทดสอบระหว่างปี บางห้องปฏิบัติการทำการทดสอบไม่ครบทุกตัวอย่างและไม่ครบทุกรอบปีที่ประเมิน

สำหรับการทดสอบ treponemal test จากห้องปฏิบัติการที่ส่งผลกลับมาในเวลาจำนวน 195-219 แห่ง มีห้องปฏิบัติการ 3 แห่ง ทำการทดสอบโดยใช้ 2 วิธี บางห้องปฏิบัติการทำการทดสอบไม่ครบทุกตัวอย่าง มีห้องปฏิบัติการหลายแห่งเปลี่ยนวิธีการทดสอบระหว่างรอบปีที่ประเมิน โดยในรอบปีนี้โครงการฯ สามารถประเมินผลการทดสอบได้จำนวน 15 ตัวอย่าง สำหรับสัดส่วนการใช้ชุดตรวจจากห้องปฏิบัติการพบว่าห้องปฏิบัติการที่ใช้ชุดตรวจหลักการ Immunochromatography (ICT) จำนวน 86-102 แห่ง, CMIA จำนวน 33-

38 แห่ง, ECLIA จำนวน 33-38 แห่ง, CLIA จำนวน 17-20 แห่ง, TPPA จำนวน 14-16 แห่ง, TPHA จำนวน 3-11 แห่ง และ FTA-ABS จำนวน 1-4 แห่ง

ทั้งนี้สำหรับการทดสอบ Immunochromatography นั้น พบว่ามีจำนวนห้องปฏิบัติการใช้ชุดตรวจนี้มากที่สุด โดยอัตราการใช้ชุดตรวจ Immunochromatography ของบริษัทต่างๆ จากห้องปฏิบัติการได้แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1: อัตราการใช้ชุดตรวจของการทดสอบ Immunochromatography

2.1 การวิเคราะห์ laboratory performance quality ในการทำการทดสอบ syphilis serology

สำหรับการประเมินผลการทดสอบของห้องปฏิบัติการในภาพรวมตลอดปีพบว่าในการทดสอบ non treponemal test มีสมาชิกที่ส่งผลทดสอบครบทั้ง 4 รอบ ร้อยละ 73.57 (จำนวน 206 ห้องปฏิบัติการ) ซึ่งได้รับการประเมินผลในระดับ acceptable ร้อยละ 90.29 (จำนวน 186 ห้องปฏิบัติการ) ได้รับการประเมินผลในระดับ warning ร้อยละ 9.22 (จำนวน 19 ห้องปฏิบัติการ) และได้รับการประเมินผลในระดับ unacceptable ร้อยละ 0.49 (จำนวน 1 ห้องปฏิบัติการ)

ในส่วนของการประเมินผลการทดสอบ treponemal test นั้น มีสมาชิกที่ส่งผลทดสอบครบทั้ง 4 รอบคิดเป็นร้อยละ 60.36 (จำนวน 169 ห้องปฏิบัติการ) ซึ่งได้รับการประเมินผลในระดับ acceptable ร้อยละ 99.41 (จำนวน 168 ห้องปฏิบัติการ) และได้รับการประเมินผลในระดับ warning ร้อยละ 0.59 (จำนวน 1 ห้องปฏิบัติการ)

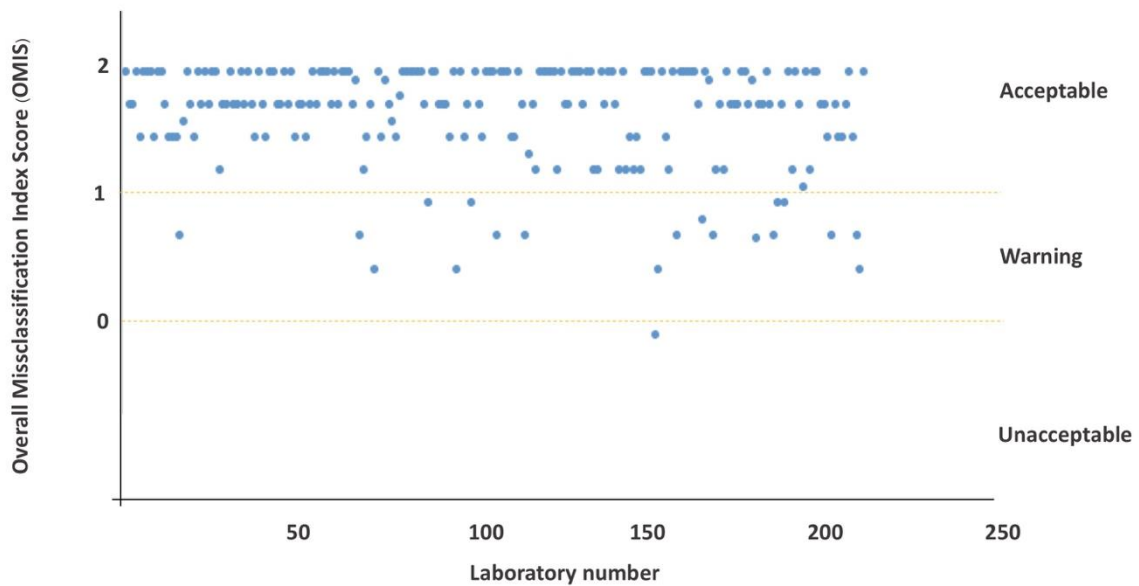
The External Quality Assessment Schemes in Clinical Immunology : EQAI โครงการประเมินคุณภาพห้องปฏิบัติการภูมิคุ้มกันวิทยาโดยองค์กรภายนอก

Department of Clinical Microbiology and Applied Technology, Faculty of Medical Technology, Mahidol University, Bangkok, Thailand 10700
ภาควิชาจุลชีววิทยาคลินิกและเทคโนโลยีประยุกต์ คณะเทคโนโลยีการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ 2 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700
Tel. 080-982-5570 Fax. 0-2412-4110 โทรศัพท์ 080-982-5570 โทรสาร 0-2412-4110

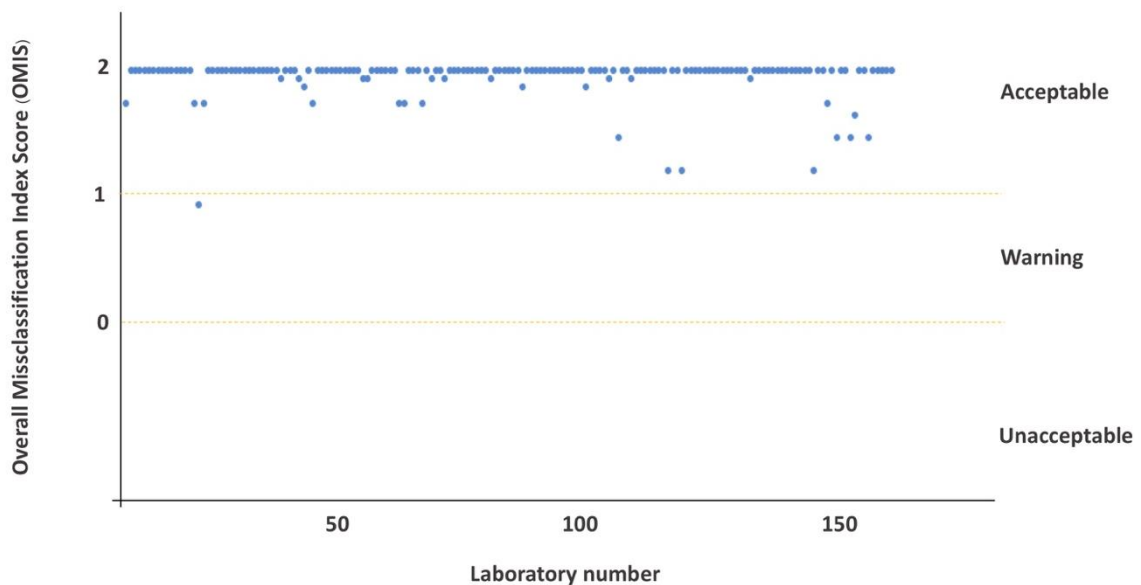
ทั้งนี้ผลการประเมินของการทดสอบ non treponemal และ treponemal test จากห้องปฏิบัติการทั้งหมดที่ส่งผลกลับมาได้แสดงไว้ในค่า Overall Misclassification Index Score (OMIS) ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ค่า OMIS score ของการทดสอบ Non-treponemal และ treponemal test ของห้องปฏิบัติการที่ส่งผลทดสอบครบทั้ง 4 trial

A. Non-treponemal Test

B. Treponemal Test

The External Quality Assessment Schemes in Clinical Immunology : EQAI โครงการประเมินคุณภาพห้องปฏิบัติการภูมิคุ้มกันวิทยาโดยองค์กรภายนอก

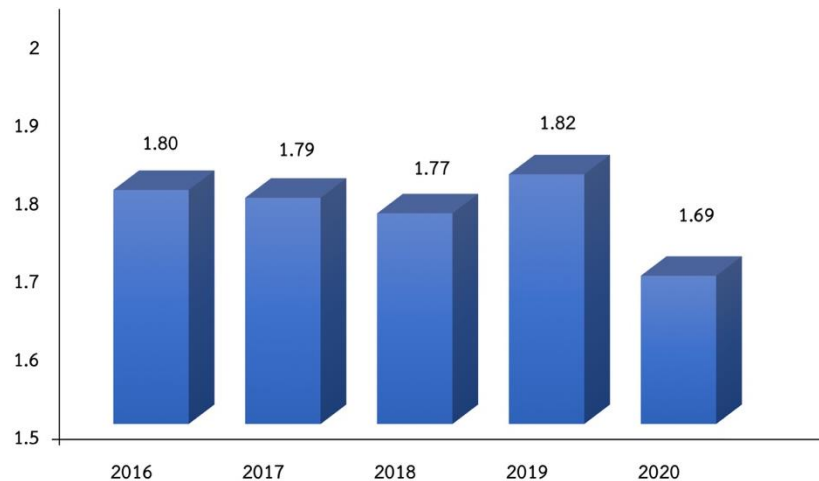
Department of Clinical Microbiology and Applied Technology, Faculty of Medical Technology, Mahidol University, Bangkok, Thailand 10700
ภาควิชาจุลชีววิทยาคลินิกและเทคโนโลยีประยุกต์ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ 2 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700
Tel. 080-982-5570 Fax. 0-2412-4110 โทรศัพท์ 080-982-5570 โทรสาร 0-2412-4110

ทั้งนี้ห้องปฏิบัติการที่มีผลการประเมินคุณภาพรวมตลอดปีอยู่ในระดับ warning และ unacceptable ควรต้องทบทวนวิธีปฏิบัติงาน การควบคุมคุณภาพชุดน้ำยาทดสอบ วิธีการทดสอบ การอ่านผลการทดสอบ รวมถึงการประเมินความรู้และศักยภาพของผู้ที่ทำการทดสอบ เพื่อให้ผลการทดสอบถูกต้องต่อไป

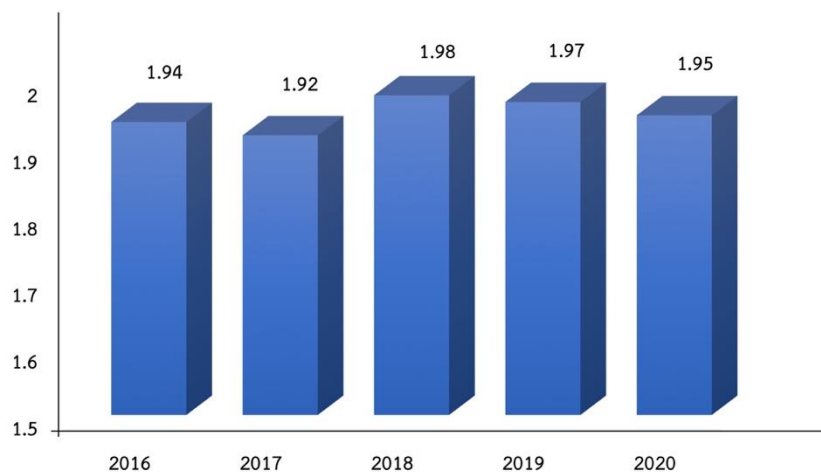
สำหรับผลการประเมินคุณภาพการทำการทดสอบในโครงการ EQAI:Syphilis serology ในภาพรวมจากค่า OMIS score ของการทดสอบ non-treponemal test และ treponemal test ของห้องปฏิบัติการสมาชิกทั้งหมดระหว่างปี 2016 - 2020 ได้แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 ค่า OMIS score ของการทดสอบ Non-treponemal และ treponemal test ระหว่างปี 2016 – 2020

A. Non-treponemal Test

B. Treponemal Test

3. สรุปและวิจารณ์

การประเมินคุณภาพการทดสอบ syphilis serology ในรอบปี 2020 ของการทดสอบ non treponemal test แบบ semiquantitative test ปัญหาที่พบคือ 1) มีห้องปฏิบัติการที่มีการรายงานผล weakly reactive ในการทดสอบแบบ RPR card test ซึ่งการทดสอบนี้เป็นการทดสอบแบบ macroscopic หรือการอ่านผลด้วยตาเปล่าโดยปกติจะไม่สามารถรายงานผลเป็น weakly reactive ได้ 2) ตัวอย่างการทดสอบที่ให้ผลเป็น reactive หรือ weakly reactive สำหรับการทดสอบ RPR card test หรือ VDRL test จะต้องทำการทดสอบแบบกึ่งปริมาณเพื่อรายงานค่าไตเตอร์ ซึ่งยังมีห้องปฏิบัติการบางแห่งไม่ได้ปฏิบัติตาม นอกจากนี้ยังพบข้อผิดพลาดอื่น ๆ ซึ่งทางโครงการฯ ได้เสนอแนะไว้ใน summary report ของแต่ละรอบแล้ว ส่วนการทดสอบ treponemal test นั้นห้องปฏิบัติการส่วนมากรายงานผลตรงตาม assigned value แต่อย่างไรก็ตามยังมีบางห้องปฏิบัติการที่ทำการทดสอบโดยใช้วิธี Immunochromatography แล้วรายงานผล weakly reactive ทั้งนี้ในการรายงานผลชุดตรวจหลักการ Immunochromatography ถ้าเห็นเส้นแถบสีใน test line ควบคู่กับ control line ไม่ว่าจะสีจะเข้มน้อยกว่าหรือเท่ากับ control line ให้รายงานผลเป็น reactive

ในการทดสอบประจำรอบปี 2020 นี้ได้มีการส่งตัวอย่างตรวจเพื่อประเมินความเที่ยงของการทดสอบจำนวน 3 รอบ พบว่ามีห้องปฏิบัติการร้อยละ 93.64-100 รายงานผลการทดสอบที่ไม่แสดงความแปรปรวนและรายงานผลที่มีค่าความแปรปรวนที่อยู่ในเกณฑ์ยอมรับได้ของการรายงานผล (+/- 1 ไตเตอร์) ในการทดสอบแบบ non treponemal test ในขณะที่ห้องปฏิบัติการร้อยละ 98.17-100 รายงานผลการทดสอบที่ไม่แสดงความแปรปรวนในการทดสอบแบบ treponemal test ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผลการทดสอบทางห้องปฏิบัติการ Syphilis Serology ของสมาชิกโครงการฯ มีความแม่นยำสูง แต่อย่างไรก็ตามมีห้องปฏิบัติการบางส่วนที่มีค่าความแปรปรวนในการรายงานผลการทดสอบอยู่ โดยมีความแตกต่างของการรายงานผล > 1 ไตเตอร์ของตัวอย่างซ้ำ (duplicated samples) ทางโครงการฯ ขอเสนอแนะให้สมาชิกตระหนักถึงจุดนี้ด้วย เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการทดสอบทางห้องปฏิบัติการให้มีมาตรฐานเทียบเท่ากับห้องปฏิบัติการอื่น ๆ ต่อไป

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของการทดสอบในรอบปี 2020 จะเห็นว่าห้องปฏิบัติการสมาชิกบางแห่งยังมีปัญหาเรื่องการรายงานผลการทดสอบ RPR test ทั้งในส่วน of qualitative test และ semiquantitative test ทางโครงการฯ จึงขอเสนอแนะให้ห้องปฏิบัติการเหล่านี้ได้ตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องปฏิบัติการว่าอาจจะเกิดจากบุคลากร น้ำยาหรือเครื่องมือ แล้วทำการแก้ไขและพัฒนาคุณภาพการทดสอบต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเข้าร่วมโครงการฯ ห้องปฏิบัติการสมาชิกใดที่ได้รับการประเมินในระดับ acceptable ก็ขอให้รักษาระดับคุณภาพนี้ตลอดไป ห้องปฏิบัติการสมาชิกใดที่ได้รับการประเมินในระดับ warning หรือ unacceptable ขอให้พัฒนาคุณภาพการทดสอบให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น

ท้ายสุดนี้ผู้ดำเนินโครงการฯ ขอขอบคุณผู้ร่วมโครงการทุกท่านทั้งห้องปฏิบัติการอ้างอิงและห้องปฏิบัติการสมาชิก ที่ได้ให้ความร่วมมือในทุกด้านเป็นอย่างดี

The External Quality Assessment Schemes in Clinical Immunology : EQAI โครงการประเมินคุณภาพห้องปฏิบัติการภูมิคุ้มกันวิทยาโดยองค์กรภายนอก

Department of Clinical Microbiology and Applied Technology, Faculty of Medical Technology, Mahidol University, Bangkok, Thailand 10700
ภาควิชาจุลชีววิทยาคลินิกและเทคโนโลยีประยุกต์ คณะเทคโนโลยีการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล เลขที่ 2 ถนนจรัญหลัง แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700
Tel. 080-982-5570 Fax. 0-2412-4110 โทรศัพท์ 080-982-5570 โทรสาร 0-2412-4110

4. รายชื่อที่ปรึกษาสถิติและผู้ดำเนินแผน

4.1 รายชื่อที่ปรึกษาทางสถิติ:

อาจารย์ ดร. ประสงค์ แคน้ำ

4.2 รายชื่อผู้ดำเนินแผน:

ผู้ประสานแผน (Scheme Coordinator) :	รองศาสตราจารย์ ดร. พัทณี ชูทอง
ผู้จัดการวิชาการ (Technical Manager) :	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนิวัลยา วิจิต
เจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการโครงการฯ (Operator):	นายสุธี วรรณช

(รองศาสตราจารย์ ดร. พัทณี ชูทอง)

ผู้ประสานแผน